

ut idem Pontifex possit testificari de iis, quæ multos postea annos jam rebus humanis exemptus Constantino evenerunt, ut Baptisma, & donatio.

Ibi: *Si Romæ Melchides post Maxentiū.*

Hæc conveniunt traditis per me supra, n. 89. neque aliud tenendum est.

Verf. Item scripta de inventionione S. Crucis.

95 Vide in hunc Gelasii locum Barbof. in collect. ad cap. Sancta, num. 18. 15. distinct. Acusiam ibidem, num. 29. Azor. Instit. Moral. part. 2. lib. 1. cap. 16. verf. Secundo quaritur, Spondan. an. 326. n. 7. P. Suar. de religion. tom. 1. lib. 2. cap. 7. n. 9. qui asserunt, Gelasium nequaquam dubitasse de veritate historiae, inventionisque S. Crucis, sed loquutum esse, ita de quibusdam scriptis, quæ tunc legebantur, & suspectæ fidei erant propter plura mendacia, & errores in eis insertos: non tamen fidem detrahit illis, quæ Catholicis, & veridicis Authores scripsere, beatus Ambrosius, Paulinus, & alii, quos D. Covarr. memorat infra, verf. Sed & præter.

Ad Num. 9.

96 Hæc historia de inventa per Helenam S. Crucem, cum aliquo discrimine ab Authoribus enarratur, ut observat Spondan. post Baron. anno 326. n. 8. Suar. s. p. num. 6. ubi subdit, hanc diversitatem non continere contrarietatem aliquam, sed unus omisit, quod alter expressit, omnia tamen simul possunt esse vera, quod ipse bene probat opiniones de miraculis concilians; quæ inter se videntur oppositæ.

Ibi: *Etenim Eusebius Casareensis.*

97 Spondan. anno 326. in addit. post num. 7. ait, Eusebium mentionem de S. Crucis inventionione fecisse tum ad fin. Chronicæ, tum lib. 3. de vita Constant. cap. 29. cujus verba transcribit. Sed etsi ab Eusebio prorsus omitteretur hujusmodi historia, non ideo dubiæ fidei habenda esset, quamplures ex antiquis gravissimi Scriptores memoriæ prodiderunt, ut asserunt Azor supra, verf. Decimo quaritur, Suar. ubi sup. n. 9.

Ibi: *Est communi Ecclesiæ consensu festum hoc.*

98 De festo S. Crucis, & à quo cœperit in Ecclesia celebrari, & utrum induci potuerit, latè Suar. d. cap. 7. ex n. 5. Azor. d. cap. 16. per tot.

Ibi: *Helenam Constantini matrem.*

99 De qua Baron. Annal. anno 306. & in not. ad Martyrolog. die 28. Augusti, Spondan. d. anno 306. num. 5. cum seqq. ubi de genere ac parentibus Helenæ.

Ibi: *Verum quia difficilis adhuc.*

100 Imò facillimè Crux Domini ab aliis discerni potuisse videtur, siquidem Christus Dominus clavibus affixus est Cruci, latrones verò funibus alligati, ut communiter depingi solent: quare in Cruce Dominica extiterit vestigia, & foramina clavorum,

quæ in aliis non reperiebantur, nec opus erat miraculum, ubi tam evidens discrimen apparebat. Dicendum est tamen contra vulgarem existimationem, latrones etiam clavibus crucifixos fuisse, ut ex Non. Poëta refert Just. Lips. tract. de Cruce, lib. 2. cap. 8. quem sic ex Græco in Latinum vertit: *In cruce prædixis clavibus fixi, inque ligati.* Cui accedit Azor. sup. verf. An verò, ubi inquit aliàs miracula non desiderari. Ad quod non levem exhibet conjecturam, quod plures clavi extant, qui ut sacri venerantur, quia eis Christus creditur crucifixus; & tamen tribus, aut quatuor ad summum Dominum fuisse cruci affixum, omnes protestentur. De clavorum multiplicitate Spondanus testatur post Baron. anno 326. n. 12.

De sacrosanctis Clavis qui cum S. Cruce inventi sunt, agunt Baron. ubi proxime, anno 326. & ibi Spondan. n. 11. Azor. sup. verf. Quinò quaritur, Sur. de vita Sanctior. in addit. tom. 7. die 3. Maii, & alii ex laudatis à D. Covarr. verf. seq. & eis, quos nos adjiciemus, qui communiter asseverant etiam quoad clavorum numerum discrepent inter se, Helenam ex clavibus tribus frænum fieri præcepisse, & diadema intexui, quæ filio Constantino ipsa misit: fertur quoque unum, dum in Occidentem rediret, in mare Adriaticum injecisse, ut illud, in quo frequentibus tempestatibus navigia naufragabant, sedaretur in posterum, & ita evenisse. Sic ex aliis Spondan. d. n. 11.

Verf. Sed & præter.

De inventionione S. Crucis differunt etiam Card. Baron. anno 306. & ibi Spondan. n. 8. Carrill. eod. anno, Sur. sup. tom. 3. die 3. Maii, & iterum tom. 7. in addit. ead. die, pag. 1123. Gualter. ad ann. 500. pag. 412. Ado Viennensis in Chronic. Genebrard. in Chronog. lib. 3. pag. 415. Theat. vitæ hum. lit. C. pag. 610. & lit. R. pag. 374. Ribadeira die 3. Maii.

Ibi: *Nulla miraculi ab hoc authore mentione facta.*

Non quia hic & alii miracula non memorant, fides adhibenda non est pluribus aliis, qui de sanitate, & vita divinitus restituta per S. Crucem testes existunt, nec ex hoc veritas historiae vacillat, ut animadvertit P. Suarez d. cap. 7. n. 6. quod utique in Evangelii contingit, ut scilicet unus Evangelista prætermittat, quod alius exprimit.

Ibi: *Tandem Eusebius Papa in d. epist. 3.*

S. Crux inventa est anno Christi 326. Pontificatus beati Sylvestri 13. Imperii Constantini 21. juxta computationem Baronii, quam amplectuntur Spondan. anno 326. Carrill. eod. anno Genebrard. ubi proxime, Theat. vitæ hum. lit. C. pag. 610. & alii. Unde Azor. d. cap. 7. verf. Decimo quaritur, errorem Gratiani notat in epigraphe capitis Crucis, de consecr. dist. 3. & pro Eusebio legendum Sylvestrum opinatur.

Verf. Et alia scripta de inventionione capitis B. Joannis.

Vide Barbof. ubi sup. n. 19. Acusiam num. 30. Card. Baron. anno 391. ex num. 14. ubi Spondan. num. 2. & anno 1025. post num. 2. eundem Baron. in Martyrolog. die 29. Augusti. Opus autem de inventionione

inventionione, seu revelatione capitis beati Joannis Baptistæ, quod D. Cypriano tribuitur, inter ejus opera dubia, sive supposititia recenset Cardin. Bellarm. de Scriptorib. Ecclesiasticis. sæculo 3. anno 250. verb. Cyprianus, pag. 82.

Ibi: *Qui regnavit anno Demini 751.*

Vide de initio Regis Pipini Card. Baron. an. 747. num. 4. & ibi Spondan. in epitome tom. 2. Gualter. ad annum 800. pag. 565. beatus Cyprianus obiit anno 261. sicut prænotatum est supra, num. 6.

Ibi: *Qui annis plus centum post Cypriani mortem.*

Theodosius senior adeptus est Imperium anno Christi 379. Baron. eod. anno, & ibi Spondan. n. 2. Gualter. ad ann. 400. pag. 289. Carrill. Annal. anno 379.

Ibi: *Sed & Sozomenus Ecclesiastica historiae autor.*

Hæc sunt apud Baron. & Spondan. d. anno 391. qui addunt, locum in quo Basilica S. Joannis erecta est, non longè à Constantinopoli, Hebdomum vocari.

Ibi: *In Sebaste urbe Paganos aut Gentiles ossa B. Joannis.*

Post enecatum beatum Joannem, ejus discipuli corpus ejus in Sebaste detulerunt, capite apud Herodiadem retento, quod occultè sepultura tradidit. Spondan. ex Baronio anno 33. num. 1. Ipsum verò corpus Gentiles flammis tradiderunt Sebaste, cineresque disperferunt. Card. Baron. anno 362. ubi Spondan. num. 33. qui testantur, postea majori cum veneratione sancti Præcursoris reliquias coli, quæ superfuerunt ex illis, vel quæ ante combustionem diversas in partes ad cultum missa fuerant, vel quæ Christiani ex combustis subdulerunt.

Verf. Item Rufinus vir religiosus.

De quo Card. Bellarm. supra, sæculo 4. verb. Rufinus, pag. 155. Card. Baro. sæpe ab anno 372. ad 410. quo obiit Rufinus; & ibidem Spondan. August. Barbofa sup. n. 20. Gualter. ad annum 400. pag. 288. Posselin. in Appar. sacro, tom. 3. verb. Rufinus, Gennad. in Cat. Onuphr. in Chron. anno 395. Viguer. anno 397.

Ad Num. 10. Ibi: *Cum quo graves exercuit similitates.*

De diffidio beati Hieronymi, ac Rufini Aquileiensis Presbyteri pluribus agit Card. Baron. & ex eo Spondan. anno 393. num. 4. anno 394. num. 11. anno 401. num. 1. & anno 408. a num. 8. Cardin. Bellarm. ubi proxime. Ex quibus constat, illos primùm amicitia vinculo fuisse junctos, sed postea se invicem scriptis acriter, ac publicè carpsisse: & licet aliquando fuerint reconciliati, iterum inimicitia suscitata sunt. Baron. anno 393. n. 32. ubi Spondan. n. 4. Gualter. supra.

D. de Faria Nova Addit. ad Covarr.

Ibi: *Quantum à D. Hieronymo Rufinus absit.*

Ingens quidem versatur discrimen inter Maximum Doctorem Hieronymum Ecclesiæ luminare perlucidum, ac Rufinum, qui etsi magni apud antiquitatem fuerit habitus, Spondan. anno 372. n. 6. labente tamen tempore errores Origenis sic est amplexus, ut eos aliis, imò Ecclesiæ toti suaderet tentaverit. Spondan. anno 397. n. 3. & 4. Pelagiana quoque hæresi infectus est. Idem anno 402. n. 8. ac tandem in Sicilia pertinax moritur anno 410. Idem hoc anno, n. 12.

Ibi: *Ceterum quod Gelasius scribit de Hieronymi censura.*

Idem ex D. Covarr. observat Barbofa sup. n. 21. Licet autem Sanctorum Patrum autoritati plurimum sit deferendum, non tamen quicquid ab aliis scriptum damnaverint, hæreticum haberi debet; quia hoc duntaxat datum est Summis Ecclesiæ Præsulibus, penes quos propter Spiritus sancti assistentiâ infallibilis regula residet circa fidei dogmata definienda, de quo supra, n. 42. & 43. Unde quod D. Hieronymus impugnat in scriptis Rufini, non est hæresi adscribendum, nisi Ecclesiæ definitioni, aut sacre Paginæ testimoniis aperte opponatur.

Verf. Item Origenis nonnulla opuscula.

Præmittere oportet, secundum aliquos Origenes duos extitisse, unum Adamantium cognomine, alterum ignotum, à quo Origenistæ hæretici quidam dicuntur. Verum hanc opinionem refutat ex Baronio Spondan. in Epitome, anno 256. n. 7.

De Origene plura apud Card. Baron. in Annal. ab anno 204. ad 400. & ibidem Spondan. in ejus Epitome, Gualter. ad ann. 300. pag. 214. Cardin. Bellarm. sup. sæculo 3. verb. Origenes, pag. 73. Genebrard. in Chronog. pluribus in locis, sub sæculo 3. Aug. Barbofa n. 22. Azor. p. 1. lib. 8. c. 16. verf. Decimo sexto quaritur. Posselin. sup. tom. 2. verb. Origenes, Theat. vitæ hum. variis loc. ubi duos Origenes distinguere videtur in indice. Vide Gualter. sup. cap. de Origenianis, p. 235.

Verf. Origenes, qui & Adamantius Presbyter.

Hæc quæ de Origene tradit D. Covarr. extant apud nuper laudatos, maximè apud Baron. Spondan. Posselin. Gualter. & Theatrum vitæ humanæ. Ex quibus deducitur Origenem tertium fuisse ex eis, qui Latine sacram Scripturam interpretatione illustrarunt, Genebrard. sup. pag. 39. verf. Tertullianus, cui studio ætatis suæ decimo octavo anno incumbere incepit. Spondan. anno 205. num. 3. & ita emicuit, ut secundus post Apostolos Ecclesiæ magister nuncuparetur. Genebrard. ubi proxime, verf. Origenes: fertur sena millia librorum edidisse, Card. Bellarm. sup. Genebr. sæculo 4. pag. 395. de quibus idem Bellarm. ibidem, Baron. anno 232. 237. & 242. plures errores opusculis suis iusservit, ut omnes prælaudati testantur, eosque in unum congerit Gualter. ad annum 300. cap. de Origenistis, pag. 233. Quapropter à Demetrio Episcopo Alexandrino excommunicatus est, quod cetera quoque Ecclesiæ ratum habuere, Baron. anno 248. num. 1. Spondan. anno 232. numero 2. Gualter. dicto cap. de Origenistis, numero 2.

in fin. Bellarmin. sup. qui plura adversus Origenem, ejusque doctrinam cumulat. Tandem ultimam clausit diem Tyri anno 256. Lucii Pontificatus I. Imperar. Galli, & Volusiani III. Baron. anno 256. ubi Spondan. num. 5. Postea verò in quinta Synodo generali Constantinopolitana ejus opera sunt damnata, ipseque Origenes hæreticus denunciatur in hæc verba, quæ habentur collat. 8. can. 11. ibi: *Anathema Origeni, & scriptis ejus, sicut Ario, Eunomio, Macedonio, Nestorio, & Eutycheti.* Card. Bellarm. & Gualter. ubi proxime, Baron. anno 256. num. 40. Spondan. ibi, num. 5. Sigon. lib. 19. de Imper. Occidentali, Theatrum vitæ humanæ lib. C. vers. Anno 545. Quod Concilium habitum est sub Vigilio Pontifice, & Justino Imperatore anno 553. Baron. eodem anno a num. 20. & ibi Spondan. tom. 2. Gualter. saculo 6. pag. 490. Sed jam antea Origenes similiter fuerat damnatus ab Anastasio Papa anno 400. cujus judicium amplexi sunt plures præcipuarum Ecclesiarum Antistites, qui accersitis Episcopis, Origenem hæreticum pronuntiarent, teste beato Hieronymo epist. 78. ad Pammachium, ex quo id observant Baron. anno 400. & ibi Spondan. n. 5. Bellarmin. & Gualter. ubi nuper. Nihilominus lectio librorum Origenis non censetur absolutè verita, sed quoad dogmata obtinuit Gelasii sententia de qua D. Covar. in præfati, ut per D. Hieronymum probaverit, recipiantur, cæteris rejectis. Unde de Origene axioma vulgare invaluit: *Ubi bene, nemo melius: ubi male, nemo pejus:* quod est apud Cassiodor. Instit. Divin. lect. Ita Spondan. anno 256. num. 6.

Verf. Cæterum de historia Eusebii.

114 Eusebius Cæsarensis Origenem nimis profecititur encomiis in apologia, quam pro eo se scripsisse testatur lib. 6. Histor. cap. 12. quam Rufinus in Latinū à se conversam edidit nomine Pamphili Martyris, ut creditur, qui & amicitia, & propinquitate Eusebio fuit conjunctus, Baron. anno 256. ex num. 38. Spondan. in Epit. an. 230. num. 2. Gualter. in Chronog. saculo 4. verb. Pamphilius, pag. 274. & saculo 3. verb. Origenes, pag. 214. Bellarmin. de Scriptor. Ecclesiast. saculo 3. verb. Origenes. Alia quæ ad Eusebium spectant, subjungitur infra, cap. seq. ubi D. Covar. de ipso scribit.

Verf. Item Orosium virum eruditissimum.

115 De quo Bellarm. saculo 5. verbo Orosius, Baron. tom. 5. anno 414. ubi Spondan. num. 4. Posselin. in Appar. sacro, tom. 3. verb. Paulus Orosius, Gualter. saculo 5. verb. Paulus Orosius, pag. 360. Geneb. in Chron. sac. 5. Sigebert. anno 399. & 401. Barbosa sup. num. 23.

Ad Num. 11.

116 Paulus Orosius à quibusdam Hispaniæ Episcopis missus est ad beatum Augustinum in Africa commorantem propter hæreses, quibus Hispania inficiebatur, adversus quas eximius Doctor suo more egregie, sed breviter disputavit, qui aliquandiu Orosium apud se habens induxit, ut historiam adversum Paganos scriberet, quam ille perfecit anno 417. Baron. anno 414. n. 14. ubi Spondan. n. 4. & alii proxime laudati.

Ibi: Sed & ab Augustino missus ad Hieronymum.

Orosius jussu Augustini anno 416. Hierosolymam petit, ut consuleret beatum Hieronymum de quaestione perdifficili de animarum origine, Baron. anno 416. num. 16. & ibi Spondan. n. 7. Unde in Occidentem rediens Reliquias S. Stephani adportavit, quas ab Avito Hispano Presbytero ad Balchonium Bracarensem Antistitem deferendas accepit. Ex illis partem ab Orosio percipere Augustinus, & alii Africani Episcopi, qui testatur ante hæc tempora nihil ex Protomartyris Reliquiis occidentales in oras pervenisse, nisi lapidem unum ex illis, quibus Stephanus percussus occubuit, Baron. anno 416. num. 16. & anno 418. num. 46. Spondan. anno 416. num. 3. Gualter. Barbosa, & alii ubi sup.

Verf. Item venerabilis viri Sedulii.

De quo Bellarmin. saculo 5. verb. Sedulius, anno 430. Trithem. in Catal. anno 430. Posselin. sup. tom. 3. verbo Sedulius, Genebrard. saculo 5. in Innocent. I. Barbosa in collectan. ad cap. Sancta, num. 24. 15. distinct. Gualter. sac. 5. verb. C. Calius Sedulius, pag. 364. apud quos quo tempore floruerit, & quæ scripserit. Extat Sedulii poema in Bibliotheca sacra, tom. 8. pag. 585.

Verf. Item Juvenici.

Hujus Juvenici meminerunt Bellarmin. saculo 4. anno 330. verbo Juvenicus, Baron. anno 337. n. 48. Petr. Crinit. de poet. Latin. lib. 5. Ado Viennensis in Chron. in Constantino, Gregor. Gyrard. dialogo 5. Gualter. saculo 4. verb. Juvenicus, pag. 274. Barbosa num. 25. Theatrum vitæ humanæ, libro P. pag. 467. Posselin. tom. 2. verb. Juvenicus, D. Hieronym. non semel opus laudans in Chron. anno 332. de Scriptor. Eccles. & in commentar. ad cap. 7. Matthæi. Is Hispaniæ Presbyter Evangelicam Historiam versibus hexametris complexus est, quod opus in quatuor libros distribuit, quos Constantino Magno dicavit Bellarmin. & alii pronuper dati. Vide Anton. August. lib. 1. dial. 4. num. 11.

Quod autem D. Covar. animadvertit, quod scilicet pro Juvenico Vincentius legebatur, jam jussu Gregorii emendatum habetur in recentioribus Decreti editionibus, ut in notis post dictum caput Sancta, 15. distinct. adnotatur. Quoad Vincentios attinet, qui Gelasium præcesserunt, unus fuit Lirinensis, & alter natione Gallus, de quibus Gualt. saculo 5. verb. S. Vincentius Lirinensis, & verb. Vincentius Presbyter, pag. 366.

Habentur opera poetica Juvenici dicto tom. 8. pag. 435. & soluta oratione pag. 1187.

SUMMARIUM.

- 1 De tertia librorum specie apud Gelasium, qui apocryphi vocantur.
- 2 Discrimen inter libros hæreticorum, & alios dubia fidei.
- 3 Virum legens hæreticorum libros incidat in excommunicationem, de qua in Bulla Cæna.
- 4 An liceat legere eos libros viro pio, ac docto, in

- in quo subversionis periculum non timeatur, & num. seq.
- 6 Libri hæreticorum, & qui adversus Fidem quam continent, comburi debent.
  - 7 Quales præsumptio oriatur adversum legentes, aut retinentes hæreticorum libros.
  - 8 Libri hæreticorum etiam manuscripti legi vetantur.
  - 9 Vetium est legere libros hæreticorum etsi nullum errorem contineant.
  - 10 Qui libri dicantur apocryphi.
  - 11 Tridentino interdicta est impressio librorum de rebus sacris tractantium sine Authoris nomine.
  - 12 Hæreticorum libri propriè apocryphi nuncupantur.
  - 13 Quid vocetur apocryphum.
  - 14 Qui libri quondam, & nunc legi prohibeantur.
  - 15 De Concilio Ariminensi, & num. seq.
  - 20 De libris apocryphis, qui habentur ac rejiciuntur in cap. Sancta, 15. dist. & num. seq.
  - 22 De Actibus Apostolorum apocryphis, & num. seqq.
  - 27 De Evangeliiis apocryphis, & num. seqq.
  - 40 De centinetto, & centonibus, & num. seqq.
  - 46 De revelationibus apocryphis, & num. seqq.
  - 49 De B. Maria transitu, & Assumptione, & num. seqq.
  - 67 De Canonibus Apostolorum.
  - 68 De historia Eusebii, & num. seq.
  - 70 De opusculis Tertulliani, & num. seqq.
  - 73 De opusculis Lactantii Firmiani, & num. seq.
  - 78 De opusculis Clementis Alexandrini.
  - 79 Epistola B. Petri locus diffidit enodatur.
  - 80 De Fide explicita & implicita, & qualis desideretur ad salutem, remissive.
  - 81 B. Joannes Damascenus quo tempore floruerit.
  - 82 De opusculis Julii Africani, & num. seq.
  - 84 De scriptis Arnobii, & num. seq.
  - 86 De opusculis Cassiani, & num. seqq.
  - 89 De epistola Iesu ad Abgarum Regem, & num. seqq.
  - 93 Omnia à D. Covar. adduntur, & num. seqq.
  - 96 De Phylacteriis Judaorum, & num. seq.
  - 98 Catalogus hæreticorum & hæresum, remissive & num. seq.
  - 100 Emendatio quorundam textuum apud Gratianum notatur, & num. seqq.
  - 105 De Authoribus Historia Ecclesiastica.
  - 106 De Cassiodoro Authore historia Tripartita, & num. seqq.
  - 111 Salomon utrum in æternum sit damnatus.

De libris Apocryphis.

CAPUT XVII.

117 Hæc habentur in Concilio Romano, tom. 3. Concilior. prout adnotavimus sup. lib. hoc, cap. 14. num. 2. Gelasius de tertia librorum Ecclesiasticorum specie incipit disserere, quos Ecclesia rejicit ut apocryphos, & ita à D. Covar. sub hoc capite vocitantur.

Verf. Hæc Gelasius.

2 Hoc interesse existimo inter libros hæreticorum, & alios dubia & incerte autoritatis, quod hi privatim legi non prohibentur, ut insinuant Senens. in Bibliotheca sancta lib. 1. sect. 1. vers.

Canonice secundi ordinis, Calep. verb. Apocryphus, in fin. illi, id est hæreticorum, nec publicè nec privatim legi permitti sunt, imò nec retineri: quod ita cautum est constitutionibus Pontificiis Julii III. Pauli I V. & in Bulla Cæna c. 1. & Imperatoris sanctionibus in l. Quicumque, §. Nulli, & seq. Damato, Nec verò, C. de hæretic. Ex quibus locis id observant Farinac. de hæres. quæst. 180. p. r. tot. Sanch. in Decalog. lib. 2. cap. 10. à princip. Bonac. de Censur. in Bull. Cæn. quæst. 2. punct. 4. Petr. Gregor. Syntagmat. Jur. lib. 34. cap. 2. num. 10. Menoch. de arbitrar. casu 374. num. 12. Gratian. reg. 55. num. 31. Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 1. Mascard. de probat. concl. 745. num. 10. & concl. 862. Sanctarel de hæresi, cap. 13. dubit. unic. Theat. vitæ hum. lib. 1. pag. 78. vers. Libri hæreticorum, & plures alii apud Cened. sup. & Aug. Barbof. in collectan. ad d. l. Damato, n. 5. Unde non omnis liber apocryphus censetur reprobus, Spond. in Epitome Annal. Baronii, anno 102. n. 4. At omnis hæreticorum liber prohibitus ex damnatione sui Authoris habetur, ut D. Covar. nos docet, etiam si nihil adversus fidem bonoque mores in illo contineatur (quod rarò evenit), nisi ob publicam utilitatem legi permittantur hujusmodi libri, quibus si quid erroris inest, publica auctoritate prius expungitur, ac deletur Farinac. cum aliis 4. quæst. 180. à n. 22. Cened. ubi proxime, Sanctarel. dist. dubit. unic. num. 11. vers. Officium, Ricciul. de jure personar. ex. grem. Eccles. exist. lib. 5. cap. 23. à princip. Caramuel in Theolog. fundam. part. 1. fundam. 17. quæst. 2. num. 651. Thom. Hurtad. variar. tom. 1. tract. 5. ap. 6. §. 2. num. 146. Turrian. cent. 4. dub. 17. ubi quod oppositum est error. Dian. part. 11. tract. 1. resol. 1. vers. Unde doctè, & plures quos dat Barbosa in collectan. ad cap. Fraternitati, n. 1. & 2. de hæretic. Non tamen desunt contra tenentes, quos recenset Farinac. ubi sup. Vide omnino Pellizzar. in Manual. Regul. tom. 1. tract. 6. cap. 5. n. 1. & per tot.

Sed quod attinet ad excommunicationem Bullæ in Cæna Domini communiter placet, quod etiam sufficiat vel unam hæresim reperiri in libro hæretici, ut illa incurrat, vel quod de Religione tractetur, quanvis nulla sit hæresis. Sanch. sup. n. 34. tamen si liber nec ad Religionem spectet, nec errore inficiatur, absque censura metu, de qua in d. Bulla, poterit legi ac retineri. Sanch. ubi proxime, Bonacina n. 22. & communis Theologorum sententia. Vide Farinac. sup. num. 22. vers. Sed quod attinet. Incurritur verò excommunicatio non reservata, de qua in Indice librorum prohib. reg. 10. Pellizzar. n. 1. & 5.

Illud maximè controvertitur, an prohibitione librorum hæreticorum non obstante, possit vir doctus, ac probitate morum præditus, in quo subversionis periculum non imminet, eos legere. De qua quaestione latissimè Diana dist. tract. 11. resol. 1. per tot. ubi Caramuelem pro contraria sibi opinione laudat, quæ affirmat: at Caramuel dist. quæst. 2. per tot. se docuisse inficiatur, quod Diana prædixerat, ac disputatione præmissa, num. 644. cum pluribus tenet, adhuc cessante subversionis periculo, non licere libros hæreticorum legere, aut retinere, quod utique Diana prius tenuerat. Ratio est, quia constitutiones vetantes lectionem hujusmodi librorum, nedum nituntur securitati legentium, sed etiam odio Scriptorum, & aliis rationibus, quæ sublato periculo subversionis, persistunt, ut leges prohibitoria etiam in foro